5-TOPSHIRIQ: RAQAMLI OVOZ YOZISH VOSITALARI BILAN ISHLASH

Mustaqil ish uchun amaliy topshiriq: Lexis Audio Editor mobil ilovasi orqali audio va davomiyligi 2-3 daqiqa bo'lgan video tahrirlash.

Maqsad: Ushbu yo'riqnoma kasbiy ta'lim tashkilotlari o'quvchilari uchun "Mobil qurilmalarning dasturiy ta'minoti" fani doirasida berilgan bo'lib, u o'quvchiga ilovani o'rnatishdan tortib, natijani saqlashgacha bo'lgan jarayonni ko'rsatish, kompetetntlikni oshirish.

Kerakli jihozlar:

1. Apparat ta'minoti (Hardware):

– **Smartfon yoki Planshet:** Android (5.0 va undan yuqori) yoki iOS operatsion tizimida ishlaydigan mobil qurilma.

– **Mikrofon:** Smartfonning ichki mikrofoni (oddiy yozuvlar uchun yetarli) yoki tashqi garnitura (quloqchin mikrofoni) — tashqi shovqinlarni kamaytirish va ovoz sifatini yaxshilash uchun.

– **Xotira maydoni:** Qurilma ichki xotirasida kamida **100-200 MB** bo'sh joy (ilovalar va audio loyihalar uchun).

2. Dasturiy ta'minot (Software):

– **Lexis Audio Editor:** Asosiy tahrirlovchi ilova sifatida (Play Market yoki App Store'dan bepul yuklanadi).

– **O'rnatilgan "Diktofon" ilovasi:** Dastlabki xomaki ovozni yozib olish uchun (agar Lexis ichida to'g'ridan-to'g'ri yozish imkoni bo'lmasa).

– **Fayl menejeri (Mening fayllarim):** Tayyor audio fayllarni topish, nomini o'zgartirish va formatini tekshirish uchun.

Ishlash ketma-ketligi bo'yicha yo'riqnoma

1-sahna: Kirish va o'rnatish (0:00 - 0:30)

Kadrda: Smartfon ekrani (Screen recording). Play Market qidiruviga "Lexis Audio Editor" deb yozing.

Ovoz (Audio): "Assalomu alaykum! Bugun biz smartfonimiz orqali professional audio tahrirlashni o‘rganamiz. Buning uchun Play Market yoki App Store'dan Lexis Audio Editor ilovasini yuklab olamiz."

Harakat: Ilova ochiladi, mikrofon va xotiraga ruxsat beriladi.

2-sahna: Ovoz yozish va Interfeys (0:30 - 1:00)

Kadrda: Ilovaning asosiy oynasi. Yuqoridagi **qizil (Record)** tugmasi bosiladi.

Ovoz: "Ovoz yozish uchun yuqoridagi qizil tugmani bosamiz. Nutqingizni yozib bo‘lgach, kvadrat shaklidagi **Stop** tugmasi bilan to‘xtatamiz. Mana, ekranda tovush to‘lqinlari (waveform) paydo bo‘ldi."

3-sahna: Tahrirlash: Kesish va Tozalash (1:00 - 1:45)

Kadrda: Ikkita oq rangli slayder (chegaralovchi) yordamida audioning keraksiz qismi belgilanadi.

Ovoz: "Agar audioning boshida yoki o‘rtasida xatolik bo‘lsa, slayderlar yordamida o‘sha qismni belgilaymiz va o‘ng burchakdagi uchta nuqtani bosib, **'Cut' (Kesish)** buyrug‘ini tanlaymiz."

Harakat: Effects menyusidan **Noise Reduction** (Shovqinni kamaytirish) tanlanadi va Apply bosiladi.

Ovoz: "Fondagi shovqinlarni yo‘qotish uchun 'Effects' bo‘limidan 'Noise Reduction' funksiyasidan foydalanamiz."

4-sahna: Effektlar: Normalize va Fade (1:45 - 2:15)

Kadrda: Effects menyusidan **Normalize** va keyin **Fade Out** tanlanadi.

Ovoz: "Ovoz balandligini bir xil me’yorga keltirish uchun 'Normalize' tugmasini bosamiz. Audio oxirida ovoz ohasta pasayishi uchun esa 'Fade Out' effektini qo‘llaymiz."

5-sahna: Saqlash va Yakun (2:15 - 2:45)

Kadrda: Yuqoridagi **Save** tugmasi bosiladi, format sifatida **MP3** yoki **WAV** tanlanadi.

Ovoz: "Ishimiz tayyor! 'Save' tugmasini bosamiz, faylga nom beramiz va uni mobil qurilmamiz xotirasiga saqlaymiz. Endi bu faylni mustaqil ish sifatida ustozingizga yuborishingiz mumkin. Omad!"

O'quvchilar uchun "Tezkor lug'at" (Ilovadagi inglizcha buyruqlar tarjimasi)

:

Buyruq (Inglizcha)	Ma'nosi (O'zbekcha)	Vazifasi
Record (Qizil aylana)	Yozish	Ovoz yozishni boshlaydi.
Stop (Kvadrat)	To'xtatish	Yozuvni yoki ijroni butunlay to'xtatadi.
Selection Tool	Tanlash vositasi	Audioning ma'lum bir qismini belgilash.
Cut	Kesish	Tanlangan qismni o'chirib tashlash.
Noise Reduction	Shovqinni kamaytirish	Fondagi ortiqcha g'ovurlarni tozalash.
Normalize	Me'yorlashtirish	Ovozni standart balandlikka keltirish.
Export / Save	Saqlash	Tayyor ishni MP3/WAV formatida xotiraga yozish.

Baholash mezonlari

Mezonlar	Past (0-10 ball)	O'rta (11-20 ball)	Yuqori (21-40 ball)	Maksimal ball
Texnik bajarilish	Ovoz sifati juda past, nutq tushunarsiz, kesishlarda mantiqiy xatolar bor.	Ovoz o'rtacha sifatda, lekin tahrir izlari (uzilishlar) sezilib turadi.	Ovoz tiniq, ortiqcha pauzalar yo'q, nutq ravon va professional tahrir qilingan.	**40 ball**
Effektlardan foydalanish	Effektlar qo'llanilmagan yoki ular audio sifatini buzgan.	Faqat bitta effekt ishlatilgan (masalan, faqat ovoz balandlatilgan).	**Noise Reduction**, **Normalize** va **Fade** effektlari o'z o'rnida mahorat bilan qo'llangan.	**30 ball**
Formatlash va saqlash	Failsiz yoki noto'g'ri formatda (ochilmaydigan) topshirilgan.	Fayl saqlangan, lekin sifati past (bitrate juda kichik) yoki hajmi keraksiz katta.	Vazifaga mos ravishda **MP3** yoki **WAV** formatida, to'g'ri nomlangan holda saqlangan.	**20 ball**
Hisobot sifati	Hisobot yo'q yoki skrinshotlarsiz taqdim etilgan.	Jarayon yuzaki tasvirlangan, tahliliy solishtirishlar yetishmaydi.	Skrinshotlar bilan boyitilgan, har bir amal mantiqiy asoslangan mukammal	**10 ball**

			hisobot.	
JAMI:				**100 ball**